

RURASL: Vodič za provedbu društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva u ruralnim zajednicama

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Ovaj vodič kreiran je za organizacije u ruralnim područjima koje žele sudjelovati u društveno korisnom učenju ili primijeniti principe socijalnog poduzetništva u ruralnom kontekstu i na taj način surađivati s ustanovama visokog obrazovanja. Vodič pomaže odgovoriti na pitanja koja se pojavljuju na samom početku suradnje ruralnih organizacija i visokih učilišta na projektima društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva.

Rural 3.0

Rural 3.0

Rural.three.zero

Vodič su izradili Lokalna akcijska grupa Kauno rajono i Plenum uz doprinos svih RURASL partnera.

S engleskog prevela Lokalna akcijska grupa 5 – LAG 5 i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - FFZG.

Rural 3.0: Service Learning for the Rural Development / Rural 3.0: Društveno korisno učenje za ruralni razvoj.

Broj projekta: 99382-EPP-1-2018-1-PT-EPPKA2-KA

Sadržaj

O RURASL projektu i ovom vodiču?	3
Što je RURASL?	3
O ovom vodiču.....	5
Što je društveno korisno učenje, a što socijalno poduzetništvo?.....	7
Tko je partner u ruralnoj zajednici?	9
Smjernice za partnerske organizacije u ruralnim područjima.....	10
Oblici provođenja i organizacije ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva	10
Kako definirati ruralne potrebe i objasniti ih studentima?	14
Orijentacija za studente.....	17
Dobro koordinirana komunikacija	19
Kako jasno definirati odgovornosti i smanjiti rizik upravljanja projektom?	22
Kako studentima objasniti misiju i ciljeve organizacije?	25
Kako stvoriti mogućnosti za društveno korisno učenje ili socijalno poduzetništvo u ruralnim sredinama?	26
Kako ruralni partner može poduprijeti kritičko mišljenje studenata o društveno korisnom učenju ili socijalnom poduzetništvu?	27
Kako sudjelovati u procesu evaluacije na kraju projekta?	31
Dodatne informacije za partnerske organizacije u ruralnoj zajednici	33
Gdje pronaći akademskog partnera?.....	33
Kako ponuditi svoju ekspertizu akademskom partneru?.....	37
Gdje pronaći više informacija o društveno korisnom učenju i ruralnom društveno korisnom učenju?	37
Dodatak	38
Dodatak 1. Obrazac ugovora o društveno korisnom učenju	38
Literatura.....	40

O RURASL projektu i ovom vodiču?

Što je RURASL?

RURASL: Društveno korisno učenje za ruralni razvoj je savez osam visokoškolskih institucija i osam partnerskih organizacija koje imaju iskustva s društveno korisnom učenjem i socijalnim poduzetništvom u ruralnim područjima. Cilj RURASL saveza je doprinijeti razvoju ruralnih područja, zadovoljavanju njihovih potreba i jačanju inovacija na tim područjima inovativnom metodologijom, istodobno stvarajući partnerstva između zajednice i sveučilišta.

Visokoškolske institucije u RURASL projektu:

1. IPVC ESE (Instituto Politécnico de Viana do Castelo – ESCOLA SUPERIOR DE EDUCAÇÃO), Portugal, koordinator, <http://www.ipvc.pt/escola-educacao>
2. PhWien (Pädagogische Hochschule Wien), Austrija, <https://phwien.ac.at/en>
3. Sveučilište u Zagrebu (Filozofski fakultet), Hrvatska, <https://web2020.ffzg.unizg.hr/international/>
4. RSM (Erasmus University Rotterdam Rotterdam School of Management), Nizozemska, <https://www.rsm.nl/>
5. SCE (Strascheg Center for Entrepreneurship GmbH, Munich University for Applied Sciences), Njemačka, <https://www.sce.de/en/home.html>
6. UAM (Universidad Autónoma de Madrid), Španjolska, <http://www.uam.es/UAM/Home.htm?language=es>
7. VMU (Vytautas Magnus University), Litva, <https://www.vdu.lt/en/>
8. UniBO (University of Bologna,) Italija, <https://www.unibo.it/en/homepage>

Ruralne organizacije u RURASL projektu:

1. LAG5 (lokalna akcijska grupa), Hrvatska, <http://www.lag5.hr>
2. LAG Ammersee (lokalna akcijska grupa Ammersee), Njemačka, <http://www.lagammersee.de/>
3. LAG Kaunas (lokalna akcijska grupa Kaunas), Litva, <http://www.kaunorvvg.lt>
4. LAG Galsinma (lokalna akcijska grupa Galsinma), Španjolska, <https://www.galsinma.org/>
5. LAG AJD (lokalna akcijska grupa AJDeão), Portugal, www.associacaodeao.wix.com/ajdeao

6. SSA (Stichting Schutsluis Alblisserdam), Nizozemska, <http://schutsluis-alblisserdam.nl/>
7. Plenum (Gesellschaft für ganzheitlich nachhaltige entwicklung gmbh), Austrija, <http://www.plenum.at>
8. LAG L'Altra Romagna (lokalna akcijska grupa L'Altra Romagna), Italija. <http://www.altraromagna.it/en/the-group/>

Ciljevi projekta RURASL su:

- pomoći u razvoju temeljnih vještina i poduzetničkih sposobnosti ruralne zajednice (kojoj takav razvoj nije lako dostupan)
- poboljšati kvalitetu obrazovanja za održivi razvoj i promovirati partnerstva između sveučilišta i zajednice u ruralnim područjima kroz inovativnu metodologiju društveno korisnog učenja
- povećati relevantnost sveučilišta jer studenti nastoje zadovoljiti potrebe ruralnih poduzeća i socijalne potrebe stanovnika u ruralnim područjima
- uspostaviti virtualni centar sa širokom mrežom dionika iz akademskog i ruralnog područja koji će nuditi obrazovne sadržaje (transnacionalni akademski modul s kolegijima o društveno korisnom učenju i socijalnom poduzetništvu, materijalima za obuku ruralne zajednice i digitalnim alatima za suradnju i učenje) i promovirati interakciju između sveučilišta i dionika ruralne zajednice

Glavne prednosti projekta su:

- stvaranje međunarodnog saveza sveučilišne i ruralne zajednice koji promiče obrazovanje i poduzetništvo ljudi u ruralnim područjima, spajajući visokoškolske ustanove i poduzeća iz ruralnih zajednica kroz rad na zajedničkom cilju - razvijanje potrebnih znanja i vještina potrebnih za promjenu u ruralnim zajednicama
- jačanje vještina i inovativnog kapaciteta odraslih ruralnih socijalnih poduzetnika
- pružanje iskustva društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva studentima sveučilišta u ruralnim sredinama
- razvoj temeljnih vještina i ruralnog socijalnog poduzetništva u ruralnim zajednicama na održiv, ekološki i društveno odgovoran način

O ovom vodiču

Ovaj **Vodič za zajednicu** ima cilj pomoći organizacijama u zajednici da se uključe u projekte društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva u ruralnim područjima u suradnji s visokoškolskim ustanovama i da budu studentima mentori tijekom tih projekata. Budući da organizacije u zajednici djeluju kao posrednici između korisnika u ruralnim područjima i studenata te da im može nedostajati izravno iskustva u radu sa studentima, ovaj vodič služi kao pomoć partnerima u zajednici kako bi stekli mentorske vještine i znanje o tome kako učinkovito iskoristiti angažman studenata. LAG Kaunas i Plenum, kao predstavnici organizacija iz zajednice, prikupili su podatke od drugih partnera u zajednici u projektu RURASL kako bi procijenili svoje obrazovne potrebe. Zajedno s partnerima s visokih učilišta, razvili su ovaj vodič na osnovu tih potreba kako bi pomogli drugim organizacijama u strukturiranju smislenog uključivanja studenata i pružanju pomoći studentima u provedbi njihovih planova aktivnosti. Ruralni partneri u projektu RURASL surađivali su s partnerima visokih učilišta i lokalnom zajednicom kako bi se osiguralo da su potrebe za lokalnim razvojem zadovoljene skupom saznanja koji su prikupile visokoškolske ustanove.

Kao izravni rezultat projekta RURASL, ovaj vodič sadrži prilagodljivi materijal i prijedloge za organizacije u zajednici da poboljšaju svoje mentorske vještine i znanje o tome kako učinkovito koristiti angažman studenata u partnerstvima između zajednice i sveučilišta.

Ovaj će vodič pomoći organizacijama u zajednici da:

- definiraju ruralne potrebe koje treba uključiti u akademski kolegij o društveno korisnom učenju ili socijalnom poduzetništvu
- se pripreme za raspravu o civilnom angažmanu studenata, planu aktivnosti, pojašnjenju odgovornosti i pitanjima upravljanja rizikom
- objasne studentima misiju i ciljeve svoje organizacije
- pomažu omogućiti aktivnosti ruralnog društveno korisnog učenja koje su za studente značajne i izazovne, a temelje se na njihovom znanju i vještinama
- olakšaju kritičko mišljenje studenata o njihovom iskustvu ruralnog društveno korisnog učenja
- sudjeluju u evaluacijskom procesu na kraju akademskog kolegija

Ovaj je vodič otvoreni obrazovni resurs koji je javno dostupan svim organizacijama u zajednici zainteresiranim za partnerstva između zajednice i sveučilišta.

Također, povezan je sa World Cafe-om projekta RURASL, koji je osmišljen na temelju ovog materijala za edukaciju zajednice, implementiran kao webinar za obuku zajednice i snimljen za buduću upotrebu od strane organizacija u zajednici.

Što je društveno korisno učenje, a što socijalno poduzetništvo?

Društveno korisno učenje (učenje zalaganjem u zajednici), prema definiciji projekta "*Europe Engage*" - *Razvijanje kulture građanskog angažmana kroz društveno korisno učenje u okviru visokog obrazovanja u Europi*, je inovativan pedagoški pristup koji integrira smislenu aktivnosti ili angažman u zajednici u nastavni plan i program. Studenti dobivaju ECTS bodove za učenje kroz aktivni angažman u zajednici kojim se rješava konkretan društveni problem. Kričičko mišljenje i eksperimentalne strategije podučavanja podupiru proces učenja, a društveno korisna aktivnost je povezana s akademskom disciplinom. Društveno korisno učenje okuplja studente, profesore i zajednicu gdje svi postaju partneri u rješavanje problema i resursi za učenje. Osim unapređenja akademskog učenja, općenita svrha društveno korisnog učenja je ugraditi studentima osjećaj građanskog angažmana i odgovornosti te doprinosa pozitivnim društvenim promjenama unutar zajednice¹.

Socijalno poduzetništvo je pristup koji prepoznaje društvene potrebe i koristi poduzetničke načela za stvaranje i organiziranje inovativnog načina za poticanje društvenih promjena.

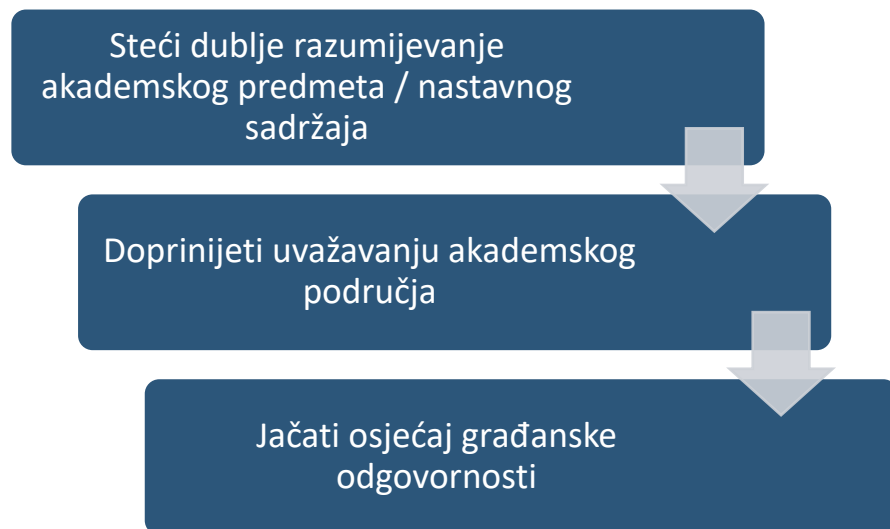
Clevenger-Bright i sur. (2012)² navode kako se aktivnosti društveno korisnog učenja u zajednici uparaju sa strukturiranom pripremom i kritičkim mišljenjem studenata. Ono što je jedinstveno u društveno korisnom učenju je to što nudi izravnu primjenu teorijskih modela. Zagovornici društveno korisnog učenja vjeruju da primjena znanja stečenog u učionici u stvarnom okruženju omogućuje studentima sintezu nastavnog materijala na smisleniji način.

---

¹ <https://europeengage.org/our-definition-of-service-learning/>

² <https://www.washington.edu/teaching/topics/engaging-students-in-learning/service-learning/>

Glavni ciljevi društveno korisnog učenja (Clevenger-Bright i sur., 2012)

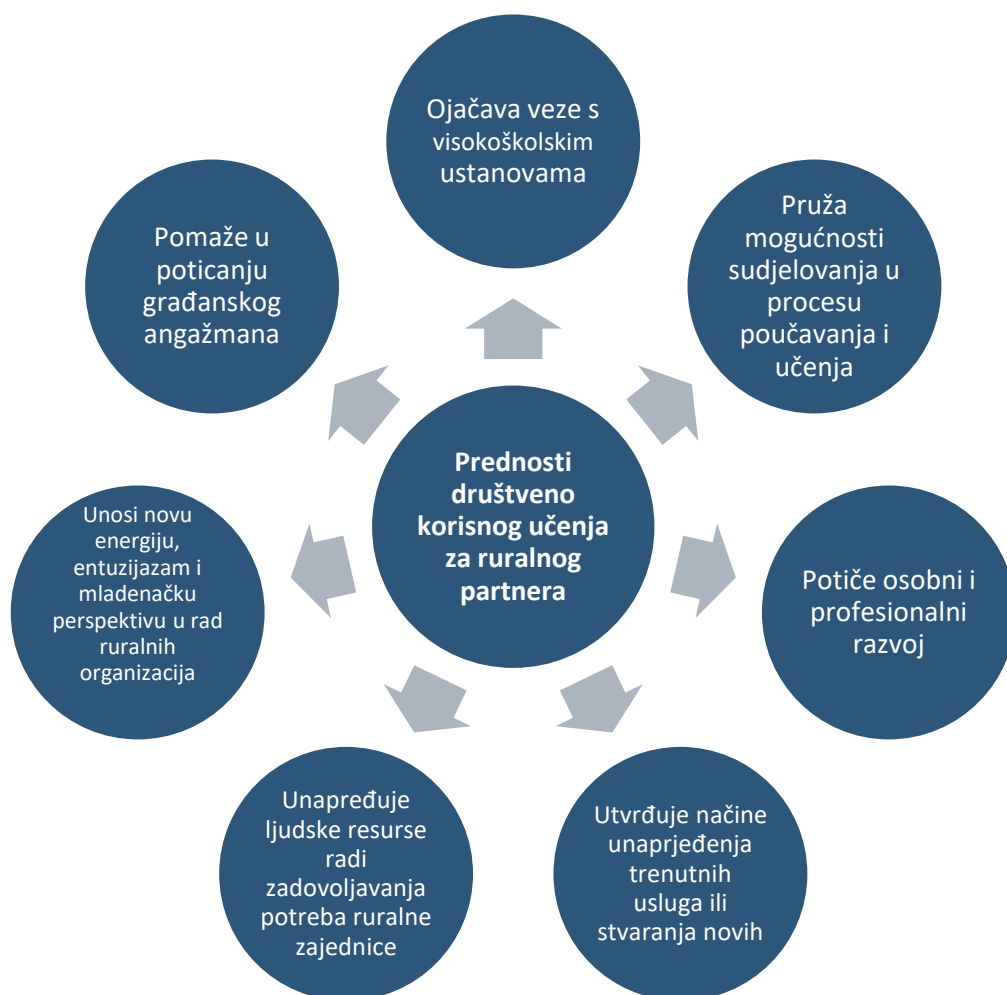

Ruralno društveno korisno učenje i socijalno poduzetništvo su izuzetno fleksibilni i mobilni akademski koncepti koji kombiniraju specifična predavanja ili seminare u učionici i ciljani rad u ruralnoj zajednici.

Tko je partner u ruralnoj zajednici?

Partneri u ruralnoj zajednici mogu biti različite ruralne organizacije (npr. lokalna akcijska grupa, organizacija civilnog društva, zaklada, udruženje, javne ustanove, općine, itd.) koje surađuju sa studentima tijekom društveno korisnog učenja. Partneri iz ruralnih zajednica definiraju svoje ruralne potrebe i objašnjavaju ih studentima. Studenti, kombinirajući specifična predavanja, seminare i kritičko mišljenje o definiranim potrebama zajednice, pokušavaju riješiti specifične ruralne probleme, zahtjeve ili izazove. Ruralna zajednica ima ulogu suradničkog nastavnog osoblja, tj. mentora za studente. Prednosti društveno korisnog učenja za ruralnog partnera prikazane su na sljedećem grafu:

Prednosti društveno korisnog učenja za ruralnog partnera (Bender, 2014)

Smjernice za partnerske organizacije u ruralnim područjima

Oblici provođenja i organizacije ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva

Ruralno društveno korisno učenje (DKU) i socijalno poduzetništvo mogu se provesti u tri različita oblika. Partneri u ruralnoj zajednici imaju različitu odgovornost, kao i strukturne i logističke obveze u organiziranju ova 3 oblika aktivnosti.

Provedba ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva u neposrednoj blizini visokih učilišta

Institucije visokog obrazovanja koje se nalaze u ruralnim zajednicama (tj. u neposrednoj blizini partnerskih organizacija u ruralnim zajednicama) upisuju studente koji borave u ruralnoj zajednici. U usporedbi sa visokoškolskim ustanovama iz urbanih područja, u ovom obliku implementacije može se očekivati jednostavnija birokracija, te su institucije dostupnije organizacijama u zajednici i, samim time, mogu nastati više prilagođena partnerstva između sveučilišta i zajednice. Studenti mogu bolje razumjeti važnost ruralne zajednice, kao i mogućnosti i ograničenja svoje zajednice. Studenti i akademski nastavnici mogu doslovce biti susjedi korisnika usluga koje pruža ruralna organizacija koja mentorira studente.

Ipak, provedba aktivnosti ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva zahtijeva obuku studenata od strane partnerske organizacije u zajednici u pogledu ruralnih potreba, postojećih resursa i / ili nedostatka istih.

U RURASL projektu imamo primjere ovog oblika implementacije iz Portugala, Litve i Nizozemske.

U Portugalu, 21 student Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo sudjelovao je u projektu društveno korisnog učenja "Koraci za bolje društvo" u suradnji s Lokalnom akcijskom grupom AJD u ruralnom predjelu Deão udaljenom 15 km od gradskog središta. Cilj ovog društveno korisnog projekta bio je ocrtati zidove objekata AJD-a motivima koji prikazuju tradiciju, povijest i kulturnu baštinu regije Deão. Projekt „Koraci za bolje društvo“ bio je akademski odgovor skupine studenata primarnoga obrazovanja Učiteljskog fakulteta na potrebe ruralnog LAG-a u povezano s lokalnom baštinom.

Također, u drugom su projektu 4 studenta preddiplomskog studija Učiteljskog fakulteta (studenti treće godine IPVC-a) sudjelovali u projektu društveno korisnog učenja „Pravo na igru“ pod nadzorom AJD-a i lokalne grupe International Amnesty. Cilj ovog DKU projekta bio je skrenuti pozornost djece AJD-a na druge stvarnosti, gdje djeca nemaju pravo na igru kao i oni. Ostali projekti („Refoios em movimento - Pokretne kule“ i „Pošumljavanje zajedničkih zemljišta Refoios do Lima“) implementirani su sa studentima preddiplomskog studija agronomije (studenti 1. godine IPVC-a).

Budući da se IPVC (partnerska visokoškolska ustanova) nalazi u neposrednoj blizini AJD-a (ruralni partner) i drugih organizacija u ruralnoj zajednici, bili su u mogućnosti organizirati i provesti više od jednog projekta u ruralnom području, što je prava korist od neposredne blizine između sveučilišnih i društvenih partnera.

Provedba ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva u područjima koja su udaljena od visokih učilišta

Institucije visokog obrazovanja koje su urbane i ne nalaze se u ruralnim zajednicama imaju različito iskustvo svakodnevnog života i zato im prepoznati ruralne potrebe i osigurati društveno korisno učenje koja je zaista korisno žiteljima ruralnih područja im može predstavljati problem.

Također, te zajednice možda nisu lako dostupne javnim prijevozom, a također bi studentima moglo trebati mnogo vremena da do njih stignu. Dakle, ako organizacija u udaljenoj ruralnoj zajednici planira jednosatni sastanak sa studentima, mora biti svjesna da će studentima za to možda trebati tri sata. Aplikacije za internetske sastanke mogle bi umanjiti takve probleme.

Osim putovanja, potrebno je naglasiti da ovi projekti zahtijevaju naprednije planiranje, značajniju podršku organizacija u ruralnoj zajednici te da postavljaju veće strukturne i logističke zahtjeve.

Konačno, tijekom semestra studenti imaju redovnu akademsku nastavu, što nameće još jedno ograničenje u vezi s višestrukim putovanjima u udaljena ruralna područja.

U RURASL projektu, imamo primjere ovog oblika implementacije iz Španjolske i Njemačke.

U Španjolskoj je ruralno društveno korisno učenje implementirano kroz suradnju između Universidad Autónoma de Madrid (UAM) i Lokalne akcijske skupine Galsinma koju čini 45 općina iz sjevernog planinskog područja Madrida. Devet studenata prve godine studija primarnoga obrazovanja s UAM-a je otišlo u dvije općinske knjižnice igračaka GALSINMA-e (Talamanca de Jarama i El Berrueco - ruralna područja u sjevernim

planinama regije Madrid, oko 50 km od sveučilišta UAM) i implementiralo svoj projekt društveno korisnog učenja "Pomoć dječjoj populaciji" koji je trajao 4 mjeseca (ukupno 30 sati). Glavni cilj projekta bio je organiziranje i provođenje aktivnosti koje podižu svijest o situacijama koje ljudi s rizikom socijalne isključenosti doživljavaju u ruralnim sredinama.

Provedba ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva u obliku ljetne / zimske škole

Ako se implementiraju kao rezidencijalna ljetna škola, projekti ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva omogućit će studentima da borave u ruralnoj zajednici za vrijeme aktivnosti, umjesto da svakodnevno putuju sa i na svoja sveučilišta. No, studenti i ruralne organizacije u ovome scenariju moraju se obvezati na dostupnost s punim radnim vremenom i biti spremni raditi i u večernjim satima ili tijekom vikenda. Studenti trebaju hranu i smještaj te moraju implementirati projekte u kraćem vremenskom razdoblju od svojih kolega u druga dva oblika provedbe.

To sve bi moglo predstavljati dodatno radno opterećenje za organizacije u ruralnoj zajednici, jer uloga mentora nije samo intelektualna podrška studentima, već i logistička (osiguravanje obroka, smještaja, materijala i opreme za rad, itd.). Oni postaju domaćini za studente, uz to što su im mentori.

Konačno, organizacijama u ruralnim zajednicama možda ljeto ili zima nisu optimalno vrijeme za provedbu projekata ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva, jer zbog ljetnih / zimskih odmora i broj njihovog osoblja može biti smanjen.

U RURASL projektu imamo primjere ovog oblika implementacije iz Italije, Austrije i Hrvatske.

U Hrvatskoj je 11 studenata iz glavnog grada države (Sveučilište u Zagrebu) putovalo 600 km do ruralnog područja - otoka Korčule kako bi sudjelovali u projektima društveno korisnog učenja pod mentorstvom ruralnog partnera, lokalne akcijske skupine LAG5. Njihovi DKU projekti bavili su se:

- *uvođenjem robotike (mikro: bit i Mbot) za školsku djecu u ruralnim školama,*
- *podučavanjem ruralnih poduzetnika kako dizajnirati besplatne web stranice,*
- *razvojem digitalnih vještina za (kulturni) ruralni turizam*
- *digitalizacijom baštine u korčulanskom muzeju (posebno najnovijim nalazima iz kuće Marka Polo)*

Svi su studenti pohađali diplomski studij informacijskih znanosti smjerova informatika (nastavni i istraživački studij), bibliotekarstvo, muzeologija i upravljanje baštinom.

Konačno, više primjera sve tri vrste provedbe dostupno je u RURASL MOOT-u (<http://193.198.214.48:8080/course/view.php?id=7>).

Svjedočanstva studenata, nastavnika, organizacija ruralnih zajednica i korisnika u ruralnim područjima dostupna su na YouTube kanalu RURASL projekta: https://www.youtube.com/channel/UCE0wS_yvg6PiOoCb_6NLWhg/featured

Kako definirati ruralne potrebe i objasniti ih studentima?

Važno je jasno definirati potrebe ruralnih korisnika koji sudjeluju u projektu društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva. Potrebe ruralnih zajednica ovise o različitim okolnostima kao što su lokacija, broj članova zajednice, socijalno i ekonomsko okruženje, obilježja aktivnosti organizacije, itd. Također, potrebe ruralnih područja ovise o predispozicijama ruralnih organizacija (npr. sportskih klubova, obrazovnih centara itd.) i njihovih članova (npr. poljoprivrednici, domaćice, turistički radnici, umirovljenici, kulturni radnici itd.). Ispunjavanje specifičnih ruralnih potreba i prijedloga potencijalnih rješenja izravno ovisi o tome koliko su jasno definirane ruralne potrebe.

Predložemo najprije razgovor o ruralnim potrebama sa žiteljima ili zaposlenicima u ruralnim sredinama. Druga faza je objasniti definirane ruralne potrebe studentima.

Studenti visokih učilišta mogu biti stalno nastanjeni u ruralnim područjima. Ove visokoškolske ustanove često primaju studente koji dolaze iz zajednice ili regije u kojoj se fakultet nalazi. Međutim, s druge strane imamo studente visokih učilišta koji ne žive u ruralnim područjima. U tom slučaju i studenti i profesori posjeduju urbano životno iskustvo te raskorak između njih i ruralnih korisnika može biti značajan.

Važno je obratiti pažnju na studente koji nisu povezani s vašom ruralnom zajednicom ili nemaju ruralno podrijetlo. Ono što vam se čini jasnim i očitim, studentima možda nije potpuno razumljivo. U tom slučaju, najvažnije je detaljno objasniti ruralne potrebe i, ako je moguće, koristiti praktične primjere.

Navedena ogledna tablica može poslužiti kao početni uvid u strukturiranje ruralnih potreba za studentske aktivnosti:

Kontekst društveno korisne aktivnosti	Inicijalne potrebe	Organizacije koje sudjeluju	Ciljevi ruralnog društveno korisnog učenja	Aktivnosti ruralnog društveno korisnog učenja	Broj studenata
Studenti dolaze iz urbane sredine	Suočavanje sa starenjem stanovništva	Dom umirovljenika	Poboljšati kognitivne funkcije starijih osoba	Animacija	2
Studenti žive u ruralnoj sredini	Nedostatak sadržaja za djecu	Osnovna škola	Približiti STEM djeci kroz neformalno učenje	Robotika	5

U Nizozemskoj, Roterdamska škola za menadžment (RSM) koja je sastavnica Erasmus sveučilišta, podučavala je studente pružanju konzultantskih usluga za socijalno poduzetništvo kroz kolegij "Uči radeći" u zimskom semestru akademske godine 2019/2020. U sklopu ovog predmeta studenti su kroz rad u grupi savjetovali male društvene organizacije u rješavanju suvremenih izazova. U aktivnostima je kao partnerska organizacija iz ruralnog područja sudjelovala organizacija Stichting Schutsluis Alblisserdam (SSA).

- Cilj SSA je bio dobiti podršku za obnovu porušene vodene brane u Alblisserdamu. SSA djeluje u zajednici koja se sastoji od dionika iz domene vodne baštine, urbanog okoliša, vodenih sportova, turizma, ekologije i očuvanja biološke raznolikosti.

- SSA je zatražio od RSM-a da studenti proučavaju opravdanost cilja obnove brane i savjetuju SSA u daljnjem radu.

- Četiri studenta druge godine studija savjetovala su SSA na temelju svojih teorijskih istraživanja i razgovora s dionicima.

- Savjet studenata bio je da SSA promijeni organizacijski oblik u udruženje umjesto zaklade sa članovima, što bi bilo specifičnije za određene dionike i stvorilo veću vidljivost u društvu općenito te bi moglo pomoći pri dobivanju potpore.

- Projekt društveno korisnog učenja bio je zanimljivo iskustvo za studente koji nisu iz ruralnih područja u Nizozemskoj, a još više za one koji su iz različitih zemalja svijeta jer je nizozemski sustav obrazovanja specifičan. Za SSA bilo je sjajno raditi sa studentima i steći više znanja o akademskim teorijama i literaturi. Bila je to uspješna suradnja na obostrano zadovoljstvo.

Orijentacija za studente

Kao što je već spomenuto, važno je jasno definirati ruralne potrebe. Lakše je razgovarati o usmjerenju studenata kada točno znate ruralne potrebe koje bi oni mogli zadovoljiti. Nadalje, važno je imati dovoljno informacija o studentima: koji predmet studiraju, jesu li iz ruralnog područja ili ne, koje su njihove obrazovne potrebe, kompetencije koje posjeduju, kakve vještine trebaju imati, itd. Morate definirati i kakva su vaša očekivanja od studenata i koja su očekivanja studenata od društveno korisnog učenja ili projekta socijalnog poduzetništva.

Rasprava o orijentaciji studenata bit će uspješna i vaša suradnja sa studentima dat će očekivane rezultate samo ako je ovaj dio dobro pripremljen. Treba imati na umu da je vaš cilj olakšati studentima učenje u ruralnom okruženju i omogućiti im da rade što slobodnije i neovisnije.

Slijedi nekoliko prijedloga koje biste mogli primijeniti u pripremi orijentacije studenata (preuzeto iz Bender S., 2014³):

1.	Informacije o ruralnim partnerima	Informirajte studente o vašoj organizaciji: Koji su vaši ciljevi? Tko su vaši korisnici? Koje usluge ili aktivnosti obavljate? Kakva je struktura lokalnog stanovništva? Kako se financirate? Koja je misija i filozofija vaše organizacije?
2.	Djelatnici	Tko su vaši djelatnici i koja su njihova radna mjesta? Postoji li neki žargon ili narječje koje obično koristite, a koje bi studenti trebali znati?
3.	Popis kontakata i brojeva	Navedite ljude i institucije koji će biti korisni studentima u obavljanju posla.
4.	Zaduženja	Što se očekuje od studenata? Opišite ulogu koju studenti imaju u vašoj organizaciji? Kako će uspješnost studenata biti vrednovana?
5.	Pravila	Radno vrijeme, pravila odijevanja, ponašanje u uredu.
6.	Obuka	Ako je potrebna neka obuka, kakva će ona biti i kada?
7.	Krajnji rezultat	Koji je konačni cilj koji treba postići i krajnji rezultat koji će studenti ostvariti na kraju projekta?
8.	Raspored	Koje je zadano vrijeme provedbe projekta? Kada bi studenti trebali završiti svoj rad? Kada ćete se tijekom semestra sastati sa studentima kako biste prosudili posao koji su samostalno obavljali?
9.	Mentorstvo	Važno je da svi studenti uključeni u projekte društveno korisnog učenja ili

		socijalnog poduzetništva imaju kontakt osobu u ruralnoj zajednici koja će ih mentorirati. Koliko vremena će studentu trebati mentorstvo ovisi o projektu ili društveno korisnoj aktivnosti. Studentima se može omogućiti i samostalni rad bez određenih mentorskih aktivnosti ukoliko dolaze više puta. U tom slučaju vrijeme obuke može biti učinkovitije iskorišteno za pitanja i povratne informacije. Ako dodijeljeni ruralni mentor iz bilo kojeg razloga nije dostupan, pobrinite se da student ima na raspolaganju drugog predstavnika, ako je potrebno. Uz to, tijekom cijele aktivnosti lokalni mentor bi trebao pomoći studentu u tumačenju iskustava koja stječe u samom radu i mimo njega. Važno je zapamtiti da studenti nisu volonteri. Studenti su tu kako bi udovoljili potrebama ruralne zajednice, ali također i kako bi stečenim iskustvom poboljšali svoje znanje o akademskoj disciplini koju studiraju. Studenti ostvaruju ECTS bodove za učenje kroz društveno korisni rad. Vaše sudjelovanje i pomoć studentima u shvaćanju što im iskustvo rada u zajednici znači i kako se reflektira na akademski predmet vrlo su vrijedni.
10.	Postupak prijave	Studenti će možda morati svaki dolazak u vašu organizaciju evidentirati u svoj dnevnik rada. Studenti će možda tražiti da se tijekom svake posjete ruralni mentor ili netko iz vaše organizacije potpiše u taj dnevnik rada.
11.	Identifikacija	Možete tražiti od studenata da se identificiraju pri dolasku u vašu organizaciju (indeks ili studentska iskaznica).
12.	Interakcija	Ruralni mentor predstavlja pojam profesionalca u očima studenta. Često su međuljudski odnosi koji se razvijaju između mentora i studenta najznačajniji dio stečenog iskustva studenta. Zainteresiranost za studenta i njegove aktivnosti te dijeljenje osjećaja i interesa izvan radne atmosfere mogu biti od velike pomoći.
13.	Studentska dokumentacija	Studenti ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva mogu tražiti da potvrdite službene sate rada u vašoj organizaciji. Ako student to zatraži, molimo vas, potvrdite sve sate njegovog rada.

³<http://ccncce.org/wp-content/uploads/2014/06/ServiceLearningCommunityManual.pdf>

Dobro koordinirana komunikacija

Za uspješnu suradnju potrebna je dobra komunikacija i koordinacija između vas, studenata i profesora. To znači da biste trebali imenovati jednu osobu u vašoj organizaciji koja će raditi sa studentima tijekom semestra dok ispunjavaju svoje studijske obaveze.

Institucije visokog obrazovanja također imenuju supervizore za studente koji sudjeluju u projektu društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva. Trebali biste komunicirati s imenovanim supervizorima o svim eventualnim poteškoćama u provedbi aktivnosti. Prema Schrammu R. (2016), uloga supervizora je da zajedno s partnerom u zajednici radi na definiranju projekta i okuplja tim studenata koji će ga provoditi.

Preporuka je izraditi plan aktivnosti koji se odnosi na komunikaciju. Važno je organizirati barem jedan sastanak uživo mentora ruralnog partnera, supervizora s visokog učilišta i studenata.

Sljedeća tablica, prema Duncan D. i Kopperud J. (2007), dobra je preporuka za pripremu prvog sastanka.

Student	
Ciljevi učenja	
Vještine	
Talenti	
Interesi	
Iskustvo	

Ruralni partner	
Misija	
Vještine zaposlenika i volontera	
Vještine i talenti članova ili krajnjih korisnika	
Interesi organizacije	
Iskustvo koje organizacija može omogućiti	

Sljedeći grafikon ilustrira primjer uspješne komunikacije tijekom provedbe društveno korisnog učenja u Španjolskoj. Studenti Autonomnog sveučilišta u Madridu (UAM-a) proveli su društveno korisno učenje u knjižnicama igračaka u općini Talamanca de Jarama i El Berrueco koje su članovi Lokalne akcijske grupe - LAG GAL SINMA.

Kako jasno definirati odgovornosti i smanjiti rizik upravljanja projektom?

Kao što je već spomenuto, ruralni partneri bi trebali imenovati mentora za sva nastala pitanja tijekom aktivnosti društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva. Glavni zadatak mentora je razjasniti odgovornosti i pitanja upravljanja rizikom. Preporučuje se razgovarati o svim pitanjima vezanim uz studentske aktivnosti. Studenti bi trebali dobiti informacije o ruralnoj zajednici, o uredu, radnom prostoru, koliko sati podrške možete pružiti, o lokalnim radnim uvjetima, kako doći do vaše organizacije (npr. javnim prijevozom ili automobilom) i slično. Ruralni partneri trebali bi uzeti u obzir i opciju da neki studenti mogu raditi samo s nepunim radnim vremenom na projektu društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva. Rad studenata u ruralnoj organizaciji mora biti usklađen s propisima nacionalnog zakona. Osobito morate imati na umu zahtjeve zdravstvenog osiguranja, zakona o radu, volontiranju itd.

Važno je napomenuti da projekt ruralnog društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva nije ni praksa ni volontiranje, bez obzira što studenti mogu biti od velike koristi ruralnom partneru.

Ključna uloga ruralnih partnera je povezati sva tri aspekta društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva: potrebe zajednice, potrebe ustanova visokog školstva i obrazovno okruženje za studente.

Sljedeća tablica, prema Vodiču za ruralne partnere o društveno korisnom učenju Sveučilišta u Vermontu (2016) predlaže aktivnosti koje mogu poslužiti za pojašnjenje odgovornosti ruralnih partnera i upravljanje rizikom.

Osigurajte obuku studenata za dodijeljene zadatke:

- Postavite odgovarajuće zadatke
- Budite realni u pogledu vremenske posvećenosti i očekivanja studenata
- • Budite dostupni studentima kao mentori

Osigurajte sigurno radno okruženje i odgovarajući broj radnih sati za studente:

- Podaci o prijevozu
- Zgrada, prostor
- Raspored rada i fleksibilnost
- Osoblje, krajnji korisnici i ostali radnici
- Kontaktne informacije u slučaju pitanja ili nedoumica
- • Uredski protokol i norme

Osigurajte orijentaciju za studente i objasnite im misiju i ciljeve svoje organizacije s ciljem boljeg razumijevanja njihove uloge:

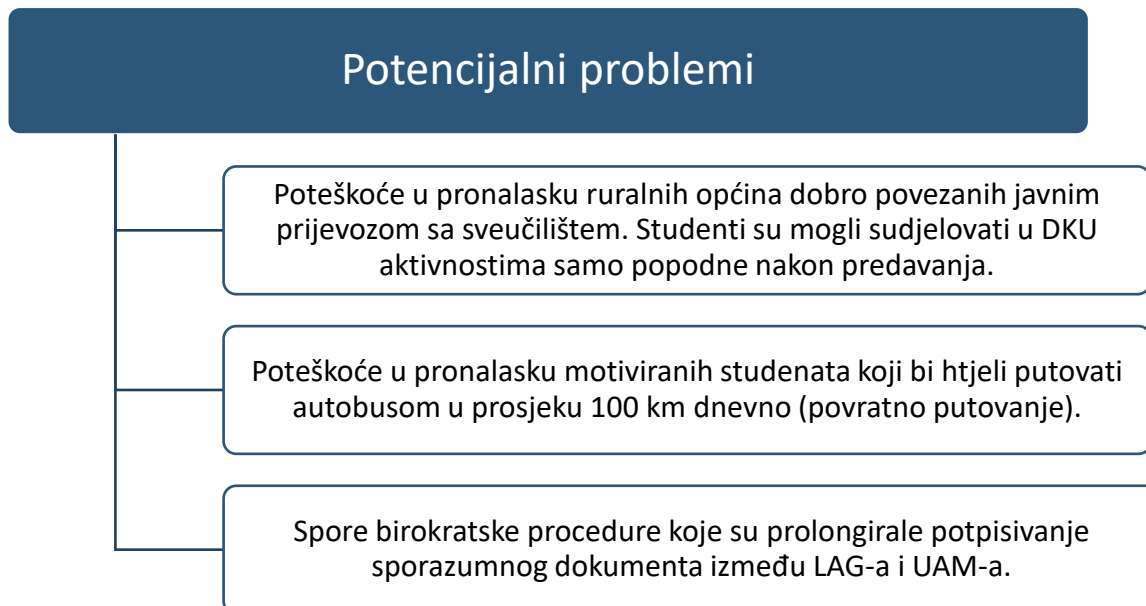
- Misija i ciljevi
- • Područje djelovanja vaše organizacije i pojedinačne uloge

Osigurajte povratne informacije:

- Komunicirajte, evaluirajte i dajte mišljenje
- • Recite „hvala“ studentima za njihov rad

Preporuka je izraditi sporazum između ruralne organizacije i visokog učilišta. Predloženi primjer dan je u Prilogu br. 1.

Sljedeća ilustracija opisuje izazove Lokalne akcijske grupe – LAG GAL SINMA i UAM-a (Španjolska) s kojima su se suočili tijekom planiranja društveno korisnog učenja (DKU-a). Ove spoznaje možete imati u vidu kako bi se spriječilo da rizici postanu problemi tijekom pripreme ruralnog društveno korisnog učenja ili provedbe socijalnog poduzetništva.

Kako studentima objasniti misiju i ciljeve organizacije?

Misija i ciljevi organizacije opisuju krajnju točku djelovanja kojoj su usmjerene njene aktivnosti. Kada vas odaberu kao partnera, studenti će se u većini slučajeva upoznati s ciljevima vaše organizacije. Za njih je važno da aktivnosti odabrane organizacije, kao i aktivnosti društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva, budu bliske njihovim akademskim predmetima. Izabrana organizacija trebala bi pomoći studentima u obavljanju aktivnosti koje doprinose rješavanju stvarnih potreba u zajednici.

Preporuka je da se na prvom sastanku sa studentima razgovara o pitanjima vezanim za misiju i ciljeve organizacije. Trebali biste saznati u kojoj mjeri studenti razumiju ciljeve vaših aktivnosti i je li njihova percepcija glede misije i ciljeva ista kao i vaša?

Studenti koji rade u ruralnoj partnerskoj organizaciji trebali bi podržavati, kako svoju, tako i njezinu misiju i ciljeve. Prema Schramm (2016), projekt treba biti važan za organizaciju, a njegova vrsta i razmjer prikladni za studente. Također, treba postojati i pozitivna sprega između projekta i tima. Ovi aspekti jamče uključenost obiju strana u projekt društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva. Najbolji rezultati postižu se kada pojedine vještine studenata (npr. akademsko pisanje, intervjuiranje, fotografiranje, IKT vještine, itd.) i znanje (npr. pravo, trgovina, ekonomija, psihologija, sociologija, pedagogija, poljoprivreda itd.) odražavaju potrebe ruralnog partnera.

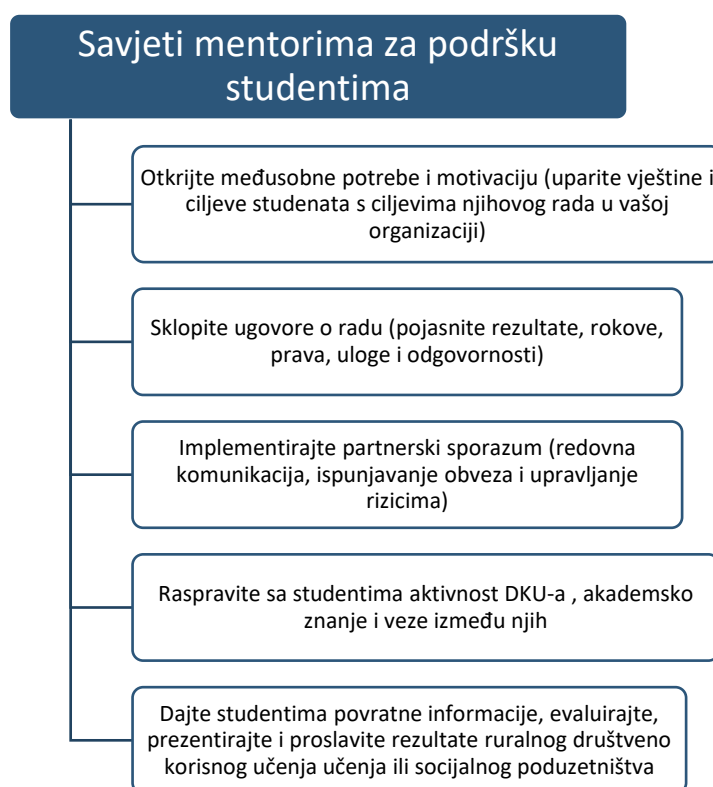
Projekt društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva može imati više oblika. Prema Schramm (2016), društveno korisna aktivnost može biti indirektna i podrazumijevati prikupljanje informacija, analiziranje i davanje preporuka o problemu ili temi koja je od interesa za organizaciju. Nadalje, projekt može uključivati evaluaciju u kojoj studenti analiziraju prošli ili tekući program i aktivnost kojom bi procijenili učinkovitost ili djelotvornost tog projekta. Također, aktivnost može biti direktna, gdje studenti pomažu organizaciji u realizaciji programa, postupaka ili operacija, mogu pokrenuti nešto novo ili doprinijeti kvalitetnijoj realizaciji postojećeg programa.

Kako stvoriti mogućnosti za društveno korisno učenje ili socijalno poduzetništvo u ruralnim sredinama?

Pomoć vaše organizacije u provedbi društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva je od velikog značaja. Samo kompetentna pomoć stvara zadovoljavajuću suradnju u aktivnostima koje se temelje na znanju i vještinama studenata.

U ovom slučaju učenje studenata se ne odnosi samo na sadržaj, već i na proces. Ovaj aktivni proces razvija autonomiju studenata i njihovu sposobnost primjene naučenog te razvija potrebna znanja i vještine potrebne za poticanje promjena u ruralnim zajednicama.

Kako biste razvili rješenja za zahtjeva ruralna pitanja, kao i inovacije proizvoda i procesa, mentor treba kontinuirano komunicirati sa studentima i pomoći im u što kraćem mogućem roku ako se suoče s problemima povezanim s radom u vašoj organizaciji.

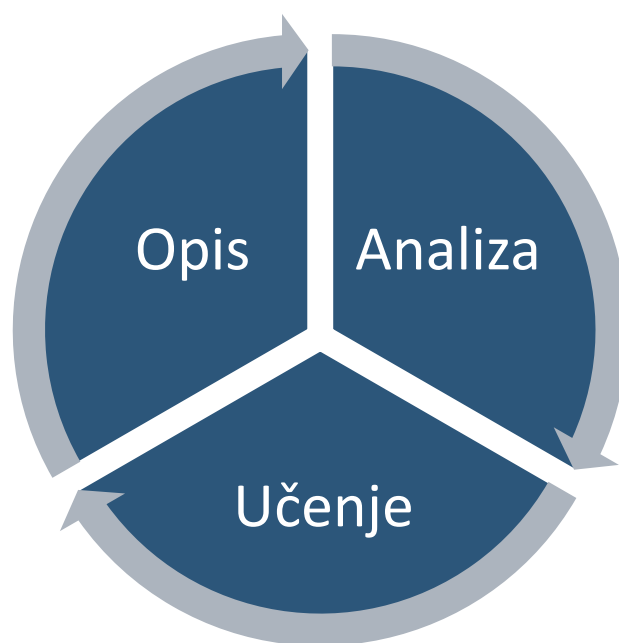
Savjeti za stvaranje i održavanje uspješnog partnerstva, prema Vodiču za partnere u provedbi društveno korisnog učenja Sveučilišta u Vermontu (2016).

Kako ruralni partner može poduprijeti kritičko mišljenje studenata o društveno korisnom učenju ili socijalnom poduzetništvu?

Prema Priručniku za društveno korisno učenje Državnog sveučilišta Michigan (2015), kritičko mišljenje je vrlo važan dio ruralnog društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva koji omogućava u povezivanju angažmana u zajednici i učenja u učionici. Sudjelovanje studenta u ovakvim projektima je aktivan proces, a kritičko mišljenje je od velikog značaja i za studente i za ustanove visokog školstva.

Prema Bringle i Hatcher (1999), „Kritičko mišljenje studenata omogućava bolju povezanost između društveno korisnog rada u zajednici i akademskog sadržaja kolegija. Aktivnosti kritičkog mišljenja usmjeravaju pažnju studenta na nove interpretacije događaja i pružaju sredstvo za proučavanje i interpretaciju društveno korisnog učenja .”

Kritičko mišljenje studenta ima tri glavna koraka (Clayton i Day, 2003):

U prvom koraku, **Opisu**, studenti trebaju stvoriti pažljiv i detaljan opis svojih projekata ruralnog društveno korisnog učenja ili ruralnog socijalnog poduzetništva. U drugom koraku, **Analizi**, oni analiziraju svoje iskustvo prepoznavajući veze između ciljeva učenja i ciljeva aktivnosti koju obavljaju, što im omogućava da izvuku smisao iz svog projekta. U posljednjem koraku, **Učenju**, svoje iskustvo pretvaraju u primjenjivo učenje.

Glavni princip kritičkog mišljenja je nepristranost. Što to znači?

Studenti bi trebali nepristrano opisivati svoje iskustvo tijekom projekta ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva. Kritičko mišljenje treba biti orijentirano na cilj i trebaju analizirati kakav utjecaj stečeno iskustvo ima na njihov osobni rast, građanski angažman i akademski napredak. Zadnji korak kritičkog mišljenja je sumirati što su i kako studenti naučili te koliko je važno njihovo novostečeno znanje.

Ovi su primjeri kritičkog mišljenja ruralnih partnera (AJD-a) na projektu iz Portugala "Koraci za bolje društvo" (suradnja između IPVC-a i AJD-a):

Mislim da je izuzetno važno razgovarati o utjecaju koji je projekt RURASL imao na našu zajednicu kroz ovu specifičnu aktivnost. Kulturna stvarnost i tradicija svakog mjesta, kao i način na koji ih tretiramo, imaju vrlo važnu ulogu u našem društvu. Ono što možemo ili ne možemo učiniti s nasljeđem utječe na kontinuitet i način na koji ova zajednica može napredovati. Utjecaj koji je ova aktivnost imala na AJD organizaciju, koja je na neki način uronjena u zajednicu, nadilazi povijesnu i društvenu stvarnost. Također, projekt nadmašuje materijalne i nematerijalne vrijednosti AJD-a i osnažuje ljude koji vjerojatno nisu bili ni svjesni značaja AJD-a u prostoru i vremenu, pomažući im da razumiju malo više o povijesti zajednice i regije.

Jerusa Lopes (projektni menadžer u AJD-u: ruralni partner u Portugalu)

Aktivnost koja je ovdje provedena je vrlo važna. Imala je izniman utjecaj na djecu i mlade koji svakodnevno posjećuju naš prostor. Iznad svega, uspostavljanje kontakta djece sa studentima koji su obavljali aktivnost je neprocjenjivo jer su studenti omogućili djeci da idealiziraju cjelokupno pitanje kulture i sustav vrijednosti te njihov socijalni identitet u ovoj zajednici.

Angélica Neves (sociokulturni i animacijski tehničar u AJD-u)

Primjeri kritičkog mišljenja studenata na projektu iz Portugala "Koraci za bolje društvo":

Rekla bih da je korist ovog projekta društveno korisnog učenja bila činjenica da nas je potaknuo na kreativno mišljenje. Mislim da smo mi generacija koja je navikla sudjelovati na nastavi u učionici. Stoga vjerujem da je ovaj kontekst bio pozitivno iskustvo za sve.

Studentica Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo u Portugalu

Od temeljne je važnosti spomenuti da je na predavanjima, koja su se održavala kao dio predmeta "Teorije i praksa vizualnih i performativnih umjetnosti" Visoke pedagoške škole Politehničkog instituta Viana do Castelo, studente posjetila jedna od članica upravljačkog tijela udruge AJD, Ana Paula Meira Dias. Na tom predavanju studenti su upoznali specifičnosti regije Deão, kao što su caroça ili croça, kolijevka i kapuljača te druge elemente baštine poput palmitosa i svijeća. Metodom društveno korisnog učenja studenti su se osjetili bližima svojoj okolini te da bolje razumiju svoj identitet. U AJD-u bi rekli "Faz-se caminho ao andar" ili "Staza se taba hodanjem".

Student Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo u Portugalu

Najteže je bilo staviti cijelu priču na papir. Zahtjevno je i prenijeti priču s papira na zid, ali je na kraju sve dobro prošlo. U početku se može činiti da je to nešto vrlo teško i komplicirano, ali na kraju se cijeli trud isplati. Ugrabi ovu priliku jer kraj je vrlo vrijedan.

Student Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo u Portugalu

Uživajte! Ako sudjelujete u projektu društveno korisnog učenja, ostvarit ćete kontakt s mnogim ljudima i zajednicama. U mom slučaju to su bila djeca i jako mi se sviđjelo.

Student Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo u Portugalu

Svaka je skupina imala temu i morala je na zid prenijeti dodijeljenu temu. Svaka grupa je mogla crtati tipične stvari, poput "caroças", svodove za zabavu, vlastitu tradiciju i legende. Imali smo izravan kontakt s ljudima iz regije Deão. Školska djeca su nam priskočila u pomoć i svojom kreativnošću pridonijela oslikavanju kontejnera i zida. Uživajte u tome! Sam rad je veličanstven! Svidjet će vam se sudjelovati, slikati i dobro se zabaviti.

Student Učiteljskog fakulteta Politehničkog instituta Viana do Castelo u Portugalu

Konačno, donosimo dva primjera formata dnevnika kritičkog mišljenja koje studenti mogu koristiti za dokumentiranje svog kritičkog mišljenja i učenja.

Organizacije u ruralnim zajednicama obično ne moraju kreirati ili ocjenjivati aktivnosti kritičkog mišljenja studenata, ali mogu poduprijeti kritičko mišljenje studenata o iskustvu ruralnog društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva i o učenju, ako ih potaknu na pisanje dnevnika kritičkog mišljenja i ako razumiju važnost kritičkog mišljenja.

Primjeri dnevnika su sa Sveučilišta Vytautas Magnus (VMU) iz Litve, partnera na RURASL projektu.

Dnevnik kritičkog mišljenja

Nakon svakog posjeta zajednici, studenti unose u dnevnik datum posjeta i opisuju sadržaj izvršenih aktivnosti (sudjelovanje u događajima, razgovorima, sastancima, ostalim društvenim, intelektualnim i fizičkim aktivnostima, itd.) te navode trajanje aktivnosti.

Studenti u dnevnik dokumentiraju kritičko mišljenje o tome što su naučili i koja su nova znanja, vještine i iskustva stekli te kako je to povezano sa sveučilišnim studijem i akademskim predmetom koji studiraju. Ova aktivnost popunjavanja dnevnika kritičkog mišljenja doprinosi stvaranju kognitivnih veza između angažmana u zajednici i učenja u učionici.

Dnevnik kritičkog mišljenja

Dnevnik kritičkog mišljenja predaje se nastavniku na kraju semestra.

Dnevnik sadrži sumativnu prezentaciju zapisa kritičkog mišljenja koje studenti pišu nakon svakog posjeta zajednici. Dnevnik sadrži odjeljke o analizi osobnih, organizacijskih i drugih problema s kojima se suočavaju i koje rješavaju u zajednici, odnos aktivnosti prema sveučilišnom kurikulumu i predmetu, kritičko mišljenje o povezanosti akademskog postignuća i građanskog angažmana s osobnim rastom i razvojem, itd.

Studenti analiziraju **odnos** između **teorije** koju su proučavali na akademskom predmetu i **prakse** (praktičnog iskustva u zajednici) tijekom društveno korisnog učenja.

Studente se potiče da otkriju kontradikcije između teorije i prakse koje su primijetili i shvatili tijekom svoje aktivnosti u zajednici. Potiče ih se i na kritičko mišljenje o dojmovima i osjećajima te na ukazivanje koja su im iskustva bila najvrijednija.

Kako sudjelovati u procesu evaluacije na kraju projekta?

Na samom kraju važno je da aktivnosti ruralnog društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva budu vrednovane. Vodič za partnere o društveno korisnom učenju Sveučilišta u Vermontu (2016) navodi kako je procjena iskustva tijekom društveno korisnog učenja i socijalnog poduzetništva u ruralnom okruženju esencijalni element koji osigurava kontinuirani uspjeh partnerstva između studenata, ruralne zajednice i visokoškolske ustanove. Evaluacija se može provesti na više različitih načina: razgovorom, anketama i upitnicima. Proces evaluacije obično uključuje predstavnike sva tri partnera. Prilikom vrednovanja i ocjene suradnje važno je ustanoviti jesu li zadovoljene potrebe ruralne zajednice. Povrh toga, postupak evaluacije trebao bi sadržavati unutarnje i vanjske aspekte.

Vanjski aspekt evaluacije uključuje preporuke ili prijedloge za visokoškolske ustanove za buduću suradnju studenata s vašom organizacijom. Interni aspekt obuhvaća procjenu odnosa između organizacije i studenata i što bi u budućnosti trebalo promijeniti u pogledu uloge ruralne organizacije u projektu.

Sljedeća pitanja navedena u Vodiču za partnere za društveno korisno učenje Sveučilišta Vermont (2016) mogu pomoći u procesu evaluacije:

1	Kako možete poboljšati svoju ulogu i učinkovitost u partnerstvu prilikom društveno korisnog učenja ili socijalnog poduzetništva u ruralnim sredinama?
2	Kako su studenti reagirali na društveno korisno učenje i socijalno poduzetništvo u vašoj organizaciji? Kako je vaša organizacija reagirala na ovu suradnju? Jesu li obje strane imale dobit od te suradnje?
3	Kako su partneri iz visokoškolskih ustanova doživjeli suradnju?
4	Koje pouke se mogu izvući iz vašeg odnosa s visokoškolskom ustanovom i studentima? Kako se ta suradnja može unaprijediti?

Iskustvo u procesu evaluacije na primjeru LAG GALSINMA-e i UAM-a

Internetski upitnik koji je kreirao UAM, a koji su ispunili ruralni partneri

Mentori iz LAG GALSINMA-e su izradili kratke videozapise u kojem su opisali svoje iskustvo. Studenti su također stvorili videozapise kao dokaz usvojenih vještina kritičkog mišljenja.

Dodatne informacije za partnerske organizacije u ruralnoj zajednici

Gdje pronaći akademskog partnera?

Organizacije ruralnih zajednica koje žele sudjelovati u ruralnom društveno korisnom učenju ili primijeniti pristup ruralnog socijalnog poduzetništva i surađivati s visokim učilištima mogu potražiti potencijalne partnere iz akademske zajednice putem **RURASL domene za uparivanje korisnika** (poveznica: <http://hub.rural.ffzg.unizg.hr>).

RURASL domena za uparivanje korisnika je mjesto na kojem organizacije ruralnih zajednica mogu naći rješenja za svoje ruralne potrebe i surađivati sa sveučilištima u različitim akademskim disciplinama. Domena je otvorena za registraciju za ruralne organizacije i za akademske stručnjake, koji se mogu pridružiti i surađivati, ponuditi svoju ekspertizu na postojećem projektu, pregledavati repozitorij najboljih praksi ili pronaći stručnjaka u svom području.

Korisnicima su osigurane ključne riječi za identificiranje **Područja obrazovanja studenata**, što je korisno organizacijama u zajednici da pronađu akademskog partnera koji bi mogao odgovoriti na njihove potrebe na najprofesionalniji način.

Sljedeća Erasmus + ISCED područja obrazovanja mogu se upotrijebiti kao ključne riječi za pretraživanje domene:

Arhitektura i urbanizam	Filozofija i etika	Javne medicinske usluge i higijena
Audiovizualna umjetnost, radijska i TV produkcija	Financije, bankarstvo i osiguranje	Kemija
Biokemija	Fizika	Kemijsko inženjerstvo
Biologija	Frizerske i kozmetičke usluge	Književnost i filologija
Dizajn i administracija baza podataka i informatičkih mreža	Geologija	Knjižničarstvo, informacijske znanosti i arhivistika
Ekonomija	Glazbena i izvedbene umjetnosti	Korištenje računala
Elektrika i energetika	Graditeljstvo i građevinarstvo	Likovna umjetnost
Elektronika i automatika	Hortikultura	Marketing i odnosi s javnošću
Farmacija	Hoteli i ugostiteljstvo	Matematika
		Medicina

Medicinska dijagnostika i medicinska tehnologija	Pravo	Šumarstvo
Mehanika i metalurgija	Prerada hrane	Tajnički i uredski poslovi
Menadžment i kadrovski poslovi	Prirodni okoliš i zoologija	Tehnologija zaštite okoliša
Modni dizajn, dizajn interijera i industrijski dizajn	Proizvodnja žitarica i stoke	Tekstil (odjeća, obuća i tekstil)
Motorna vozila, brodogradnja i zrakoplovstvo	Psihologija	Terapeutika i rehabilitacija
Novinarstvo	Putovanja i turizam	Tradicionalna i alternativna medicina i terapija
Obrazovanje odgajatelja	Računovodstvo i oporezivanje	Trgovina (veleprodaja i maloprodaja)
Obrazovanje učitelja za osnovnu školu, škole za zanimanje i predmete općeg obrazovanja	Razvoj i analiza softvera i aplikacija	Umjetničko zanatstvo (rukotvorine)
Opći i posebni programi za obrazovanje učitelja	Ribarstvo	Usluge prijevoza
Osobne usluge	Rudarstvo	Veterina
Političke znanosti	Sestrinstvo i njegovateljstvo	Vjera i teologija
Poslovanje i administracija	Sirovine (staklo, papir, plastika i drvo)	Vojna zaštita i obrana zemlje
Povijest i arheologija	Sociologija i kulturalni studiji	Zaštita i sigurnost na radu
	Sport	Zaštita osoba i imovine
	Statistika	Znanost o obrazovanju
	Stomatologija	Znanost o okolišu
	Strani jezici	
	Strukovno obrazovanje i osposobljavanje	

Nadalje, na RURASL **domeni za uparivanje korisnika** organizacije mogu koristiti sljedeće ključne riječi koje predstavljaju **Područje fokusa ruralnog razvoja** na kojem bi željeli raditi u projektima društveno korisnog učenja. Ta područja definira Europska mreža za ruralni razvoj (ENRD).

1A: Inovacije i suradnja	2B: Ulazak kvalificiranih/mlađih poljoprivrednika
1B: Poveznice s istraživanjem i inovacijama	3A: Integracija u poljoprivredno-prehrambeni lanac i programi kvalitete
1C: Cjeloživotno učenje i stručno obrazovanje	4A: Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti
2A: Poboljšanje, restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog gospodarstva	4B: Upravljanje vodom

4C: Erozija tla i upravljanje tlom
5A: Učinkovito korištenje vode
5B: Učinkovito korištenje energije
5C: Obnovljivi izvori i gospodarenje otpadom
5E: Pohrana i sekvestracija ugljika

6A: Diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta
6B: Lokalni razvoj
6C: Informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT)

Također, organizacije u zajednici mogu svoje traženje partnera detaljnije odrediti koristeći sljedeće ključne riječi koje predstavljaju **Prioritete ruralnog razvoja** koje je definirao ENRD.

M01	Prijenos znanja i informacijske djelatnosti	M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene
M02	Savjetovanje (Savjetodavne usluge, upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i porezne olakšice za poljoprivrednike)	M11	Ekološki uzgoj
M03	Programi kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	M12	Plaćanja za Natura 2000 i Okvirna direktiva o vodama
M04	Ulaganja u fizičku imovinu	M13	Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima
M05	Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	M14	Dobrobit životinja
M06	Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	M15	Šumarsko-okolišne i klimatske službe i očuvanje šuma
M07	Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	M16	Suradnja
M08	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	M17	Upravljanje rizicima
M09	Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	M18	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja
		M19	Potpورا za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)
		M20	Tehnička pomoć

Konačno, organizacije u zajednici mogu odabrati sljedeće **Domene** kojima mogu doprinijeti kroz suradnju sa sveučilištem.

Pristup tržištu	Financijski instrumenti	Javna dobra
Dodana vrijednost	Hrana i piće	Obnovljiva energija
Savjetodavne usluge	Šumarstvo	Obnovljivi izvori energije
Poljoprivreda	Emisije stakleničkih plinova i	Upravljanje rizicima
Stočarstvo	amonijaka	Ruralno gospodarstvo
Dobrobit životinja	Zdravstvo	Ruralno dokazivanje
Bioraznolikost	Informacijske i	Ruralne usluge
Bioekonomija	komunikacijske tehnologije	Ruralna mala i srednja
Širokopojasni internet	(ICT)	poduzeća
Prilagodba klimatskim	Informacijske i promotivne	Kratki lanci opskrbe i lokalna
promjenama	aktivnosti	tržišta
Komunikacija	Inovacije	Pametna sela
Konkurentnost	Međuregionalna /	Socijalna uključenost
Suradnja	transnacionalna suradnja	Socijalne usluge
Kultura	Navodnjavanje	Upravljanje tlom
Demografija	Otvaranje novih radnih	Uključivanje relevantnih
Digitalizacija	mjesta	dionika
Direktan marketing	Prijenos znanja	Održivost
Diversifikacija	Strategija lokalnog razvoja	Turizam
Obrazovanje i cjeloživotno	Lokalna hrana	Stručno obrazovanje i
učenje	Razvoj tržišta	stjecanje vještina
Energetska učinkovitost	Migranti	Upravljanje vodom
Poduzetništvo	Planinska područja	Žene
Zaštita okoliša	Prirodni resursi	Mladi poljoprivrednici
Održivost okoliša	Zaštita prirode	Mladež
Obiteljska poljoprivredna	Umrežavanje	Starije osobe
gospodarstva	Ekološki uzgoj	
Restrukturiranje i	Proizvođačke skupine	
modernizacija	Kvaliteta proizvoda	
poljoprivrednog gospodarstva	Zaštićena područja	

Kako ponuditi svoju ekspertizu akademskom partneru?

Organizacije koje djeluju u ruralnim zajednicama mogu se pridružiti bazi ruralnih entiteta i sveučilišta zainteresiranih za partnerstva ruralne zajednice i sveučilišta kroz **virtualno središte RURASL**. Cilj baze je prikupljanje informacija o organizacijama koje rade na ruralnom razvoju (ali im nedostaje pristup društveno korisnom učenju) i sveučilištima koja imaju cilj povezati studente, akademske nastavnike i lokalnu zajednicu, ali rijetko imaju priliku raditi na rješavanju ruralnih pitanja. Pridružujući se bazi, organizacije koje djeluju u ruralnim zajednicama mogu izraziti svoje potrebe i ponuditi svoju ekspertizu.

Link na bazu: <http://theta.ffzg.hr/ruralhub/Survey/LAG>

Gdje pronaći više informacija o društveno korisnom učenju i ruralnom društveno korisnom učenju?

Organizacije koje djeluju u ruralnim zajednicama mogu upisati online tečaj **RURASL MOOT**.

Poveznica: <http://193.198.214.48:8080/course/view.php?id=7>

Sudionici u ovom MOOT-u, organizacije sa sjedištem u ruralnim područjima (poput lokalnih akcijskih skupina) ili organizacije koje zadovoljavaju potrebe ruralnih područja, naučit će koja su ključna obilježja ruralnog društveno korisnog učenja (DKU-a), koje su razlike između urbanog i ruralnog DKU-a, dobiti primjere dobrih praksi iz različitih akademskih područja te mogućnosti dizajna kurikula te naučiti mentorirati studente u svojim organizacijama i dizajnirati evaluaciju studenata. Također će naučiti kako učinkovito iskoristiti rad studenata u partnerstvima između zajednice i sveučilišta. MOOT se temelji na procjeni ruralnih potreba iz 8 zemalja (Portugal, Španjolska, Italija, Njemačka, Austrija, Nizozemska, Hrvatska i Litva) i materijalima za obuku koje su razvili akademski nastavnici i ruralne organizacije iz ovih zemalja.

Organizacije koje djeluju u ruralnim zajednicama mogu pronaći sve dodatne informacije na web stranici RURASL: <https://rural.ffzg.unizg.hr/>

Svjedočanstva studenata, nastavnika, organizacija ruralnih zajednica i korisnika u ruralnim područjima dostupna su na YouTube kanalu RURASL projekta:
https://www.youtube.com/channel/UCEOwS_yvg6PiOoCb_6NLWhg/featured

Dodatak

Dodatak 1. Obrazac ugovora o društveno korisnom učenju

Ugovor o društveno korisnom učenju

Ime studenta: _____

Adresa e-pošte studenta: _____

Adresa studenta: _____

Telefonski broj studenta: _____

Ime mentora u ruralnoj organizaciji: _____

Naziv ruralne organizacije: _____

Adresa e-pošte mentora: _____

Telefonski broj mentora: _____

Adresa mentora: _____

Kratki opis društveno korisnog učenja :

Ova aktivnost društveno korisnog učenja počinje _____ i završava _____.

Student:

Slažem se da ću ispuniti ciljeve svog plana rada (koji će se kreirati do _____).

Slažem se da ću se redovno sastajati sa svojim mentorom, izvršavati svoje dužnosti najbolje što mogu i ispuniti potreban broj sati (_____). Slažem se da ću se potruditi povezati ovu aktivnost društveno korisnog učenja s konceptima koje ću naučiti na nastavi i podijeliti svoje kritičko mišljenje s akademskim nastavnikom i studentima te mojim mentorom u zajednici. Postavljam pitanja kad mi zatrebaju dodatne informacije i nositi se s izazovima što je učinkovitije moguće, kontaktirajući odgovarajuću osobu za dobivanje podrške. Pridržavat ću se pravila i propisa organizacije u kojoj ću izvršavati aktivnost.

Potpis studenta: _____ Datum: _____

Mentor:

Slažem se da ću koordinirati ovog studenta na obrazovno i profesionalno prikladan način: pomoći ću mu da ostvari ciljeva i ispuni zadatke i redovno se sastaje sa studentom kako bi mu dao jasne i dosljedne povratne informacije o njegovu radu. Pomoći ću studentu da shvati funkcioniranje moje organizacije u vremenu koje mi je na raspolaganju i omogućit ću studentu da se uključi u organizacijske funkcije i izvan određenog projekta na kojem radi. Također ću dati povratne informacije akademskom nastavniku barem jednom tijekom semestra i jednom po završetku semestra. Održavat ću kontakt s akademskim nastavnikom u slučaju bilo kakvih izazova ili nedoumica. Razumijem da student izvršava nastavne obveze koje su vezane uz ovo društveno korisno učenje i učinit ću sve što mogu da pomognem studentu da ostvari smislenu poveznicu između ta dva iskustva.

Potpis mentora: _____ Datum: _____

Literatura

1. Bender, S. (2014). *Service-Learning Community Manual*. Center for Service-Learning, Monroe Community College. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <http://ccncce.org/wp-content/uploads/2014/06/ServiceLearningCommunityManual.pdf>
2. Bringle, R. and Hatcher, J. (1999) Reflection in Service Learning: Making Meaning of Experience, In: *Introduction to Service-Learning Toolkit*. Campus Compact: Providence, RI
3. Clevenger-Bright, M., Hays, K., Henricksen, L., Hlebain, D., Maglalang, J., Packard, M., Pursch Cornforth, K., Raftus, D.. (2012). *This page summaries a document that was the result of a learning community hosted by the Center for Teaching and Learning (CTL), UW*. Retrieved April 8, 2020 from the World Wide Web: <https://www.washington.edu/teaching/topics/engaging-students-in-learning/service-learning/>
4. Clayton, P. and Day, M. (2003). *Reflection session guidebook: Student edition*. North Carolina State University Service-Learning Program.
5. *Community Partner Guide to Service-Learning* (2016). University of Vermont. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://blogs.helsinki.fi/europe-engage/files/2016/03/Community-Partner-Guide-to-Service-Learning.pdf>
6. Duncan, D., and Kopperud J. (2007). *Service-Learning Companion*. Boston: Houghton Mifflin Company
7. Europe Engage – Developing a Culture of Civic Engagement through Service-Learning within Higher Education in Europe. Retrieved April 8, 2020 from the World Wide Web: <https://europeengage.org/our-definition-of-service-learning/>
8. Service Learning Toolkit. (2015). Michigan State University. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://communityengagedlearning.msu.edu/upload/toolkits/Service-Learning-Toolkit.pdf>
9. Schramm, R. (2016). UVM Student Field Project Guidelines for Community Partners. pp 18-19. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://blogs.helsinki.fi/europe-engage/files/2016/03/Community-Partner-Guide-to-Service-Learning.pdf>

